TOR:s yttrande

Skatteförvaltningen

Sedan Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund beretts tillfälle avgiva utlåtande över landskontorsutredningens betänkande "Skatteförvaltningen", får förbundet anföra följande.

Utredningen har haft att upptaga frågor om skatteväsendets organisation. Den föreslår i sådant avseende, att taxering, uppbörd och folkbokföring utbrytes från länsstyrelserna samt att på regionalplanet inrättas skatteverk för administrativa och fiskaliska uppgifter och länsskatterätter för dömande uppgifter. De lokala skattemyndigheterna avses skola lyda under skatteverket i stället för under länsstyrelsen. De skall ha den närmaste kontakten med taxeringsnämnderna samt lämna dem råd och annat bistånd. Tillika anses de böra ombesörja viss utbildning av taxeringsfunktionärerna.

På riksplanet skall ett centralt ämbetsverk, riksskattestyrelsen, bli skatteverkens centralorgan, som skall omhänderha riksskattenämndens samt centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens förvaltande och fiskaliska uppgifter. Riksskattenämnden skall bestå som en fristående myndighet för de i vidsträckt mening dömande uppgifterna i fråga om förhandsbesked m. m., som nu åvilar nämnden. Härjämte föreslås att riksskattenämnden skall övertaga bestyret med att fastställa länsanvisningar.

Den bärande tanken bakom de föreslagna organisatoriska förändringarna har varit, att man skall söka undanröja de brister i effektivitet och rättssäkerhet, som anses vidlåda det nuvarande systemet. Ehuru reformer alltsedan mitten på 1950-talet genomförts i angivet syfte konstateras, att betydande underdeklaration fortfarande föreligger samt att befogad kritik kan riktas mot det organisatoriska sambandet mellan befattningshavare med dömande och fiskaliska uppgifter.

Vad sålunda framhållits i fråga om brister i den nuvarande skatteförvaltningen kan också understrykas från förbundets sida. Oaktat den nu fungerande taxeringsapparaten anstränges till bristningsgränsen, står klart att avsevärda ytterligare skattebelopp skulle inflyta, om all intjänad inkomst kunde åtkommas genom taxeringsförfarandet. Rättssäkerhetskravet kan väl inte anses i påtaglig grad eftersatt i den nuvarande organisationen, men önskemålen om organisatoriska förbättringar i syfte att tillfredsställa detta krav synes inte helt kunna tillbakavisas och framför allt skulle en åtskillnad mellan fiskaliska och dömande uppgifter eliminera varje misstanke om att den dömande myndigheten låter sig påverka av fiskalisk inställning. Förtroendet till skatterättskipningen, som i många fall tar sikte på frågor av för den enskilde skattebetalaren stor ekonomisk räckvidd, skulle därvid stärkas.

Det framstår som klart, att skatteväsendet kan behöva förstärkas, om det skall erhålla erforderlig slagkraft. Huruvida detta kan ske inom ramen för nuvarande organisation eller om de av utredningen ifrågasatta organisatoriska förändringarna, eventuellt i mer eller mindre modifierad form, bör komma till stånd, är en fråga, som förbundet finner ligga väsentligen utanför

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 17:28:21

dess bedömande. Dock kan sägas att risk föreligger i att besluta en utökad och på avgörande sätt förändrad organisation med tanke på att den under utredning varande frågan om en definitiv källskatt vid ett förverkligande skulle kunna leda till att taxeringsapparaten blir feldimensionerad. Vidare kan risk ligga i att ensidigt binda taxeringsorganisationen i första instans via lokal skattemyndighet till de mera fiskaliskt arbetande skatteverken. Det måste nämligen anses som ett klart allmänintresse, att taxeringsnämnderna möts med tillit såsom arbetande helt objektivt och inte endast i fiskaliskt syfte.

Taxeringsnämndernas roll i skatteförvaltningen avhandlas i betänkandet endast mera periferiskt, uppenbarligen beroende på att utredningen närmast haft att taga befattning med de fast arbetande myndigheterna och inte med de intermittent verkande taxeringsnämnderna. Dessa nämnder fyller emellertid en avgörande roll, när det gäller att åstadkomma en effektiv och korrekt taxering. Vad som där försummas kan i flertalet fall inte återhämtas och en defekt taxering kräver för tillrättaläggande åtgärder av korrigerande myndighet, som tidsmässigt vida överstiger vad som skulle ha erfordrats för ett rättvisande beslut i första instans.

Basen i allt taxeringsarbete ligger alltså hos taxeringsnämnden, i all synnerhet hos ordföranden. Det gäller därför att skapa sådana resurser för ordförandena, att de med nämndens hjälp kan åstadkomma bästa möjliga resultat. För att nå detta mål krävs, att taxeringsnämndsordförandena kvalificeras för uppdraget, något som utan tvekan bäst sker genom utbildning. Förbundet har sedan länge haft uppmärksamheten riktad härpå. Sålunda har förbundet för sin del anordnat en korrespondenskurs i praktisk taxeringskunskap, "Praktisk skattekurs", som varit avsedd att ge nytillkommande och även i övrigt mindre rutinerade taxeringsfunktionärer i första instans insikter i skatteförfattningarna och handhavandet av taxeringarna. Vidare har på förbundets initiativ anordnats kurser i granskningsteknik. Förbundet är emellertid övertygat om att befrämjande av utbildning av taxeringsnämndsordförande och kronoombud i betydligt större utsträckning än vad hittills varit fallet skulle bidraga till att arbetet för närmast högre instans underlättas. Det torde nämligen vara omvittnat, att prövningsnämnderna tyvärr nu tynges av besvärsmål av tämligen okomplicerad beskaffenhet, som till inte oväsentlig del förorsakats av bristande kvalifikationer hos taxeringsfunktionärerna i första instans. Förbundet hälsar därför med tillfredsställelse utredningens förslag om bättre möjligheter till utbildning av ifrågavarande taxeringsfunktionärer.

De alltmer tilltagande svårigheterna att rekrytera taxeringsuppdragen och tillkomsten av relativt orutinerade taxeringsfunktionärer gör det enligt förbundets mening befogat, att taxeringsnämnderna ägnas bättre tillsyn än den som hittills varit möjlig att åstadkomma. Funktionärerna i dessa nämnder har behov av att sakkunnig personal kan ägna dem kontinuerlig upplysnings- och rådgivande verksamhet med hänsyn till vikten av att arbetet i första instans blir så riktigt som möjligt. Förbundet anser i likhet med utredningen, att de lokala skattemyndigheterna är bäst lämpade att handha denna uppgift liksom att i första hand anordna utbildningskurser för de lokala taxeringsnämndernas funktionärer inom fögderiet. Inte minst med hänsyn till ADB-systemet är det en tving-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 17:28:21

ande nödvändighet att fastställa tidsgränser för leverans av det bearbetade deklarationsmaterialet samt att övervaka att leveranser sker på utsatt tid. På grund härav synes ett närmare samarbete än hittills mellan taxeringsnämnderna och de lokala skattemyndigheterna vara erforderligt.

Vid bedömandet av taxeringsnämndernas prestationsförmåga måste hänsyn tagas till de pressande former under vilka arbetet bedrives. Det skall under en begränsad tid utföras av de med arbetet sysselsatta, till huvudsaklig del på fritid. Det är för den skull av vikt att insatser från de lokala skattemyndigheternas sida göres, inte bara i form av tillsyn och övervakning, när så är påkallat, utan också och inte minst i form av avlastning av rutinbetonade uppgifter. De lokala skattemyndigheternas personalbesättning måste därför bestämmas under hänsynstagande till att utrymme finns för sådant bistånd.

Förbundet finner på skäl som utredningen anfört lämpligt, att länsstyrelsen förordnar ordförande och kronoombud i taxeringsnämnd samt ordförande och en ledamot i fastighetstaxeringsnämnd ävensom fastighetstaxeringsombud och konsulenter för taxering av vattenfallsfastighet. Förbundet ifrågasätter emellertid, om inte den kännedom lokala skattemyndigheten vunnit beträffande dessa funktionärers sätt att utföra taxeringsarbetet – om de tidigare haft taxeringsuppdrag – motiverar att nämnda myndighet står för det primära förslaget till dessa förordnanden.

Slutligen vill förbundet framhålla önskvärdheten av att deklarationsbyråer i kommunal regi anordnas såsom serviceorgan för den deklarerande allmänheten. Därigenom synes en hel del av taxeringsnämndernas nuvarande bestyr med rättande av uppenbara felaktigheter i deklarationerna kunna undvikas och taxeringsnämnderna beredas bättre tid att ägna sig åt det materiella taxeringsarbetet.

Förbundet har ur de synpunkter förbundet har att företräda inte funnit anledning närmare ingå på vad betänkandet i övrigt innehåller.

Lag om skatterätt

Sedan Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund beretts tillfälle avgiva yttrande över ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till "Lag om skatterätt" (SOU 1967:24), får förbundet meddela, att förbundet inte har någon erinran emot förslaget ur de synpunkter förbundet har att företräda.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 17:28:21